

TIESU PRIEKŠSĒDĒTĀJU ATLASES KOMISIJU LOMA EIROPĀ

2019.gada janvāris

Lietuva

(aptuvenš tiesnešu skaits – 768)

- ✓ Tieslietu padomē – 23 locekļi (tiesneši)
- ✓ Rajona tiesu priekšsēdētājus/ priekšsēdētāja vietniekus ieceļ Republikas prezidents. Kandidātus Prezidentam iesaka **Atlases komisija** (Selection Commission), kas izveidota uz trīs gadiem. Sastāvā - 7 locekļi (3 tiesneši, 4 sabiedrības pārstāvji). Nedrīkst būt TP locekļi.
- ✓ Tomēr Republikas prezidentam komisijas priekšlikums nav saistošs un var izvēlēties jebkuru kandidātu – par to viedokli sniedz Tieslietu padome. Tieslietu padomei izņēmuma gadījumā ir tiesības nesniegt savu ieteikumu.

Atlases kritēriji:

- ✓ Tiesneša amatā nostrādātais laiks;
- ✓ Kandidāta iegūtās administratīvās iemaņas tiesā vai citās tieslietu institūcijās;
- ✓ Darba kvalitāte pēdējo trīs gadu laikā;
- ✓ Personiskās īpašības, profesionālā kultūra, dalība pašpārvaldes institūcijās, cita informācija, kas liecina par kandidāta ieinteresētību tieslietu jomas sakārtošanā.

Urmas Reinsalu is the Minister of Justice of the Republic of Estonia from 23 November 2016. He is a member of Pro Patria.

Urmas Reinsalu was also the Minister of Justice of the Republic of Estonia from 2015–2016. From 2014–2015, Urmas Reinsalu was a member of the 12th *Riigikogu*.

Igaunija

(aptuvenus tiesnešu skaits - 228)

- ✓ Pirmās un otrās instances tiesu priekšsēdētājus ieceļ Tieslietu ministrs uz septiņu gadu termiņu.
- ✓ Tiesu priekšsēdētāju atlasei tiek izveidota **speciāla komisija** (sastāvā ministrijas pārstāvji, citi tiesu priekšsēdētāji, Augstākās tiesas pārstāvji). Izvirza vienu labāko kandidātu.
- ✓ Tiek organizēta attiecīgās tiesas tiesnešu viedokļu aptauja.
- ✓ Tiesnešu viedoklis ministram nav saistošs.

Somija

(aptuvens tiesnešu skaits – 980)

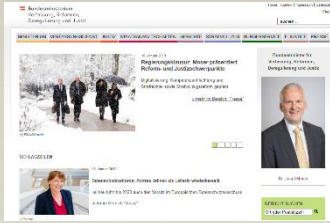
- ✓ Somijā nav Tieslietu padomes.
- ✓ Pirmās, otrās instances un specializēto tiesu priekšsēdētājus ieceļ Republikas prezidents, pamatojoties uz valdības ieteikumu, ko izstrādā tās izveidota neatkarīga **Tiesnešu iecelšanas padome** (Judicial Appointments Board).
- ✓ Padomes sastāvs: deviņi locekļi no tiesnešu vidus, praktizējošs advokāts, prokurors, universitātes akadēmiskais pārstāvis, ko ieceļ Tieslietu ministrs. Katram loceklim ir aizvietotājs. Kvorums: priekšsēdētājs/ vietnieks un astoņi locekļi.
- ✓ Padome izstrādā priekšlikumu par priekšsēdētāja iecelšanu. Valdībai tiek nosūtīts gan minētais priekšlikums, gan dokumenti par visiem kandidātiem.
- ✓ Pirms kandidāta izvēles tiek lūgts viedoklis no attiecīgās tiesas. Tā var organizēt interviju ar pretendentu.
- ✓ Padome var lūgt viedokli arī no citām institūcijām. Pēc viedokļu saņemšanas pretendents var komentēt iesniegtos viedokļus.
- ✓ Pretendentam bez profesionālajām zināšanām nepieciešama virkne personisku īpašību: talants, darbaspējas; iniciatīva, efektivitāte, līderības prasmes. Tas ietver arī profesionālo ētiku: spēja pieņemt neatkarīgus lēmumus, neatkarība, motivācija personīgai attīstībai, komandas darba prasmes, attieksme pret darbu.

Dānija

(aptuvenus tiesnešu skaits - 372)

- ✓ Dānijā nav Tieslietu padomes. **Tiesnešu iecelšanas padome** (neatkarīga institūcija) iesniedz rekomendācijas tieslietu ministram par tiesnešu un visu tiesas priekšsēdētāju kandidātiem. Padome iesaka tikai vienu kandidātu (pievienojot argumentāciju un atšķirīgos viedokļus). Praksē tieslietu ministrs vienmēr ņem vērā padomes priekšlikumu.
- ✓ Padomē ir: viens AT tiesnesis, viens apelācijas instances tiesnesis, viens rajona tiesas tiesnesis, viens advokāts, divi sabiedrības pārstāvji.
- ✓ Visus pieteikumus uz Rajona tiesu priekšsēdētāja vakancēm nosūta uz attiecīgo tiesu – tiesnešiem. Tiesneši var izvēlēties veikt intervijas ar kandidātiem.
- ✓ Tiesnešu iecelšanas padome veic intervijas ar kandidātiem, un vienu līdz trīs kandidātus nosūta uz līderības testu. Pēc testa izpildes ir vēl viena intervija ar labāko/vai vairākiem pretendentiem.

Austrija (aptuvenus tiesnešu skaits - 1547)

Austrijā nav Tieslietu padomes.

Lēmumus par tiesnešu karjeru pieņem Federālais prezidents, balstoties uz saistošu Tieslietu ministra ieteikumu.

Attiecībā uz zemāko instanču tiesnešiem prezidents savas pilnvaras deleģējis Tieslietu ministram.

Ministrs pieņem lēmumu, balstoties uz neatkarīga **Tieslietu personāla paneļa** (Judicial staff panel) priekšlikumu, kas nav saistošs.

Paneļa sastāvs: Tiesas priekšsēdētājs un priekšsēdētāja vietnieks (Augstākā tiesa, Augstākā Reģionālā tiesa/ Reģionālā tiesa) un trīs-pieci ievēlēti tiesneši.

Panelis izvirza vismaz trīs kandidātus.

Slovākija

(aptuvenus tiesnešu skaits – 1215)

Tieslietu padomē ir 18 locekļi (pilna slodze- priekšsēdētājam)

Tiesu priekšsēdētājus (nedrīkst būt Tieslietu padomes locekļi) uz pieciem gadiem ieceļ Tieslietu ministrs.

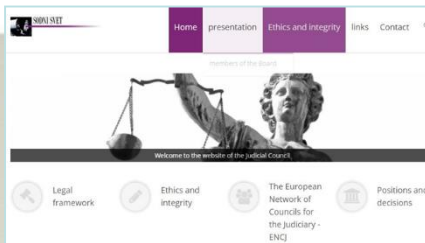
Ministrs vakanci izziņo, vēlākais, 90 dienas pirms tiesas priekšsēdētāja amata termiņa beigām.

Novērtēšanu veic Tieslietu ministra izveidota **Atlases komisija**, kurā ir pieci locekļi (kvorums- četri), (no iepriekš izveidotas mazas kandidātu datu bāzes): vienu locekli nominē Tieslietu padome, trīs – Tieslietu ministrs; viens loceklis- no attiecīgās tiesas. Atlases komisijas pretendentu datu bāze ir publicēta Tieslietu padomes un ministrijas mājas lapās.

30 dienas pirms atlases ministrija publicē visu pretendentu pieteikumus, CV un viņu motivācijas vēstules. Atlases procedūra ir atklāta, izņemot balsojumu. Ja tiek prognozēts, ka atlases process piesaistīs lielu sabiedrības uzmanību, tiek izvēlētas attiecīgas telpas.

Atlases procesa protokoli tiek publicēti Ministrijas mājaslapā 24 h laikā pēc atlases procesa noslēguma.

Ja labākais pretendents atsakās tikt iecelts amatā, Ministrs ieceļ tiesas priekšsēdētāju no atlikušajiem veiksmīgākajiem pretendentiem vai izsludina jaunu atlases procedūru.

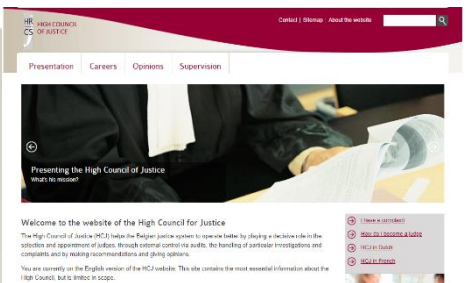

Slovēnija

 (aptuvenus tiesnešu skaits – 970)

Tieslietu padomē – 11 locekļi (6 tiesneši, 5 – citas profesijas, sabiedrības pārstāvji). Astoņi darbinieki. Sekretariātā strādā trīs tiesneši (uz pilnu slodzi). Padomes sēdes – katru otro ceturtdienu.

- ✓ Tiesu priekšsēdētājus ieceļ un atceļ Tieslietu padome. **Nav atsevišķas atlases komisijas.**
- ✓ Pēc formālo kritēriju pārbaudes Tieslietu padome lūdz Augstākās tiesas priekšsēdētāja un augstākās instances tiesas priekšsēdētāja viedokli par visiem pretendentiem.
- ✓ Abus viedokļus nosūta pretendentiem.
- ✓ Pēc tam tiek veikta kandidātu intervija, kurā piedalīties tiek lūgts arī tieslietu ministram.
- ✓ 2017.gadā tika iecelti 10 tiesu priekšsēdētāji un 5 tiesas priekšsēdētāja vietnieki (divas procedūras beidzās bez rezultāta)

Beļģija

(aptuvenus tiesnešu skaits – 1500)

- ✓ Tieslietu padomē ir 44 locekļi (4 uz pilnu slodzi)
- ✓ Tiek publicēts sludinājums Beļģijas oficiālajā vēstnesī, dots 20 dienu pieteikšanās termiņš, iesniedzams elektronisks pieteikums. Tiek lūgts obligāts viedoklis no tiesu priekšsēdētājiem, advokātu padomes.
- ✓ Tieslietu ministrija nosūta visus atbilstošos pieteikumus Tieslietu padomei – **Nominācijas komisijai** (TP pārstāvji). Nominācijas komisijas sastāvā ir 14 locekļi (10 locekļu kворums), ētikas kodekss prasa atstatīties no kandidāta izvērtēšanas, ja ir interešu konflikts.
- ✓ Notiek intervija ar katru kandidātu, intervija tiek ierakstīta. Apstrīdēšanas gadījumā fails tiek nosūtīts uz administratīvo tiesu.
- ✓ Katrai vakancei tiek izvēlēts viens labākais kandidāts, kas tiek prezentēts valsts galvai, kas tikai izņēmuma gadījumā var noraidīt kandidatūru.

Portugāle

(aptuvenus tiesnešu skaits - 2000)

- ✓ Portugālē tiesu priekšsēdētājus ieceļ Tieslietu padome (17 locekļi, 55 darbinieki. Tiesnešiem- pilna laika amati)
- ✓ Tiesas priekšsēdētāja pilnvaru termiņš – trīs gadi. Portugālē šajā jomā ir 23 vakances. 2017/2018 bijis tikai viens konkurss.
- ✓ Pretendenti: Apelācijas tiesu tiesneši ar novērtējumu «ļoti labi» vai pirmās instances tiesneši ar 15 gadu darba pieredzi un novērtējumu «ļoti labi».
- ✓ Pirms pieteikšanās konkursam pretendentiem ir jāapmeklē speciāli kursi (tiesu vadība, atskaites un administratīvās procedūras, drošības noteikumi darbā, procedūru vienkāršošana, ētika, komunikācija, personāla resursi, drošības politika/ datu drošības likumi).
- ✓ Padome saņem visus pieteikumus, **nav atsevišķas atlases komisijas.** Netiek lūgts tiesas tiesnešu viedoklis.
- ✓ Izvēlas atbilstošāko pretendentu slepenā balsojumā.

Spānija (aptuvenus tiesnešu skaits – 5100)

- ✓ Tieslietu padomē – 21 loceklis (6 locekļiem – pilnas slodzes darbs), darbojas četras pastāvīgās komitejas. Par kandidātu atlasi ir atbildīga **Kvalifikācijas komiteja** – tajā ir 7 locekļi.
- ✓ Intervijas ar labākajiem pretendentiem tiek ierakstītas un pieejamas Caurspīdīguma portālā (Transparency Portal) Tieslietu padomes mājas lapā. Intervijas var apmeklēt gan pārējie Tieslietu padomes locekļi, gan mediji.
- ✓ Kvalifikācijas padome nosūta Padomei motivētu priekšlikumu ar vismaz trīs pretendentiem, tomēr iekļauj pilnu sarakstu ar visiem kandidātiem.
- ✓ Četru dienu laikā ikviens Tieslietu padomes loceklis var ierosināt iekļaut priekšlikumā vēl kādu no neatlasītajiem kandidātiem.
- ✓ Gala lēmumu par piemērotāko pretendentu pieņem Tieslietu padome.

Rumānija

(aptuvens tiesnešu skaits – 4300)

- ✓ Tieslietu padomē ir 19 locekļi (visi uz pilnu slodzi)
- ✓ Tiesu priekšsēdētāju atlasī veic konkursa/ eksāmena kārtībā, ko organizē Tieslietu padomes **Tiesnešu departaments**.
- ✓ Piedalīties par pretendenti - tiesneši, kas pēdējā novērtēšanā saņēmuši vērtējumu “ļoti labi”, nav tikuši disciplināri sodīti.
- ✓ Tiesneša stāžs pirmās instances tiesas priekšsēdētāja amata pretendentam – 6 gadi; tribunāla/ specializētā tribunāla priekšsēdētāja amatam – 8 gadi; apelācijas tiesā – 12 gadi tiesneša vai prokurora amatā.
- ✓ Konkursa/ eksāmena kārtībā: psiholoģiskais tests; projekta prezentācija un rakstiskais tests par vadības prasmēm, komunikācijas un cilvēkresursu jautājumiem.
- ✓ Eksaminācijas komisiju izveido Tieslietu padome. Tajā nedrīkst būt Tieslietu padomes locekļi.
- ✓ Konkursa pretendentu saraksts ar gala novērtējumu tiek publicēts Tieslietu padomes mājaslapā. Pretendents ar augstāko punktu skaitu tiek iecelts amatā.

Secinājumi I

Salīdzinot Tieslietu padomju pieredzi tiesu priekšsēdētāju atlasē, jāņem vērā ļoti dažādie risinājumu modeļi:

- Vai Tieslietu padome ir pastāvīga, neatkarīga institūcija ar savu budžetu un darbiniekiem?
- Vai Tieslietu padomes locekļi (daļa) darbojas uz pilnu slodzi?
- Vai Tieslietu padomei ir kapacitāte, un tā veic virkni funkciju (piemēram, disciplinārlietu izskatīšana, tiesnešu ētika, tiesnešu mācību organizēšana)?
- Kāds ir Tieslietu padomes sastāvs (cik adekvāti ir personāla atlasīti veikt visiem pārstāvjiem)?
- Kādas ir tiesu priekšsēdētāju funkcijas valstī (vai jāveic finanšu aprēķini, praktiska personāla atlase, jāizstrādā lietu sadales modeļi, jārisina saimnieciski jautājumi – ēkas, IT risinājumi utt)?
- Vai Tieslietu padomes sēžu norise ir atklāta/ slēgta?

Secinājumi II

- **Praktiski visās valstīs tiesu priekšsēdētāju atlasei tiek veidota atsevišķa atlases komisija** (izņēmums – Slovēnija un Portugāle, kur dokumentu pārbaudi un atlasi veic Tieslietu padome, Beļģijā – Nominācijas komisiju veido Tieslietu padomes locekļi, Itālijā un Spānijā atlases komiteju veido Padomes locekļi)
- **Atlases komisija var būt izveidota uz pastāvīgu laiku** (Lietuva, Somija) **vai katrai atlases procedūrai atsevišķi**
- **Atlases komisijā ir pārstāvji no ministrijas, no tiesnešu vidus, no sabiedrības** (Lietuva) **vai citām juridiskām profesijām** (Dānija, Somija)

Secinājumi III

- Atlases procesā atbildīgā komisija (institūcija) lūdz sniegt viedokli par pretendentu no attiecīgās tiesas tiesnešiem (Igaunija), tiesu priekšsēdētājiem (Beļģija, Slovēnija), advokātiem (Beļģija), tieslietu ministram (Slovēnija)
- Atlases komisija izvirza labākos pretendētus gala lēmuma pieņemšanai (Dānija, Austrija, Beļģija, Lietuva, Spānija)
- Dažās valstīs atlases dokumenti tiek publicēti un pretendentu intervijas norit atklāti (Rumānija, Slovākija)
- Dažās valstīs tiek īpaši norādīts, ka atlases komisijas sastāvā nedrīkst būt Tieslietu padomes pārstāvji (Lietuva, Rumānija)

Secinājumi IV

- **Atsevišķās valstīs par tiesu priekšsēdētājiem nevar iecelt Tieslietu padomes locekļus (Slovākija)**
- **Atlases komisijas lēmumu pieņemšanai tiek noteikts kvorums (Somija, Beļģija, Lietuva, Slovākija)**
- **Atlases komisijas priekšlikums/ lēmums faktiski nevienā valstī nav saistošs, tomēr praksē tikai izņēmuma gadījumos var to neatzīt**
- **Atlases procedūrā tiek izmantoti testi (Dānija – līderības tests, Rumānija – psiholoģiskais tests, rakstiskais tests (vadības prasmes, komunikācijas un cilvēkresursu jautājumi))**

Paldies par uzmanību!

